DOMSTOLENS DOM
av den 12 december 1974*

I mål 36/74

har Arrondissementsrechtbank i Utrecht till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

1. **Bruno Nils Olaf Walrave,**

2. **Longinus Johannes Norbert Koch**

och

1. **Association Union cycliste internationale,**

2. **Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie,**

3. **Federacion Espanola Ciclismo.**

Begäran avser tolkningen av artiklarna 7, 48 och 59 i EEG-fördraget och bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT nr L 257 av den 19 oktober 1968, s. 2).

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena C. Ó Dálaigh och A. J. Mackenzie Stuart samt domarna A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (referent), P. Pescatore, H. Kutscher och M. Sørensen,

generaladvokat: J. P. Warner,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

* Rättegångsspråk: nederländska.

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom dom av den 15 maj 1974, som kom in till EG-domstolens kansli den 24 maj 1974, har Arrondissementsrechtbank i Utrecht i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt olika frågor om tolkningen av artiklarna 7 första stycket, 48 och 59 första stycket i fördraget och av rådets förordning nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT nr L 257, s. 2).

2 Dessa frågor går huvudsakligen ut på om dessa regler skall tolkas på så sätt, att den bestämmelse i Union Cycliste Internationales stadgar om världsmästerskapet i cykling på medeldistans med farthållare på motorcykel, enligt vilken "farthållaren skall vara av samma nationalitet som cyklisten", strider mot de angivna reglerna.

3 Dessa frågor har ställts inom ramen för en talan som väckts mot Union Cycliste Internationale samt de nederländska och spanska cykelförbunden av två nederländska medborgare, som regelbundet deltar som farthållare vid cykeltävlingar av det angivna slaget och som anser att den angivna bestämmelsen i UCI:s stadgar är diskriminerande.

4 Med hänsyn till gemenskapens mål lyder utövandet av en sport under gemenskapsrätten endast om utövandet utgör en ekonomisk verksamhet enligt artikel 2 i fördraget.

5 Om en sådan verksamhet har karaktären av en betald anställning eller en tjänsteprestation mot ersättning omfattas den allt efter omständigheterna av tillämpningsområdet för de särskilda bestämmelserna i artiklarna 48–51 eller 59–66 i fördraget.

6 Dessa bestämmelser, som utgör genomförandebestämmelser till den allmänna regeln i artikel 7 i fördraget, förbjuder all diskriminering på grund av nationalitet vid utövandet av de former av verksamhet som bestämmelserna avser.

7 I detta hänseende är den exakta karaktären av det rättsförhållande på grund av vilket dessa prestationer fullgörs utan betydelse, eftersom regeln om icke-diskriminering med samma ordalydelse omfattar alla arbets- eller tjänste-prestationer.

8 Detta förbud gäller emellertid inte sammansättningen av idrottslag, särskilt landslag, eftersom sammansättningen av sådana lag är en fråga av rent sportsligt intresse vilken som sådan inte har något med ekonomisk verkssamhet att göra.

9 Denna inskränkning i tillämpningsområdet för de ifrågavarande bestämmelserna skall dock begränsas till vad dess syfte kräver.

10 Med beaktande av det ovannämnda är det den nationella domstolens sak att fastställa karaktären av den verksamhet som hänskjutits till dess bedömning och särskilt att fastställa huruvida farthållaren och cyklisten i den ifrågavarande sportgrenen utgör ett lag.

11 Frågorna besvaras inom de ovan angivna gränserna för gemenskapsrättens tillämpningsområde.

12 Frågorna avser tolkningen av artiklarna 48 och 59, och i andra hand artikel 7 i fördraget.

13 Frågorna avser huvudsakligen i vilken mån de angivna bestämmelserna är tillämpliga på rättsförhållanden som inte hör till den offentliga rätten, ett fastställande av bestämmelsernas territoriella tillämpningsområde i förhållande till sportstadgar som är utfärdade av ett världsomfattande förbund och i vilken mån vissa av bestämmelserna är direkt tillämpliga.

14 I första hand begärs ett klargörande, i förhållande till var och en av de angivna artiklarna, av huruvida bestämmelserna i ett internationellt sportförbunds stadgar kan anses strida mot fördraget.

15 Det har gjorts gällande att förbuden i dessa artiklar endast skulle avse inskränkningar som följer av åtgärder av myndigheter, men däremot inte inskränkningar som härrör från rättshandlingar från enskilda personer eller privaträttsliga organisationer.

16 Artiklarna 7, 48 och 59 har det gemensamt att de inom sina respektive tillämpningsområden förbjuder all diskriminering på grund av nationalitet.

17 Förbudet mot sådan diskriminering gäller inte endast offentliga myndigheters åtgärder, utan omfattar också andra slags åtgärder som syftar till att kollektivt reglera betald anställning och tillhandahållande av tjänster.

18 Avskaffandet mellan medlemsstaterna av hindren för fri rörlighet för personer och för friheten att tillhandahålla tjänster, vilket är grundläggande mål för gemenskapen och som anges i artikel 3 c i fördraget, skulle äventyras om avskaffandet av nationella hinder kunde neutraliseras genom hinder till följd av att privaträttsliga sammanslutningar eller organ utövar sin rättsliga autonomi.

19 Eftersom arbetsvillkoren i de olika medlemsstaterna för övrigt ibland regleras genom lagar och andra författningar och ibland genom avtal och andra rättshandlingar som ingås eller antas av privatpersoner, skulle en begränsning av de ifrågavarande förbuden till endast offentliga myndigheters åtgärder riskera att medföra ojämlikheter vid tillämpningen av förbuden.

20 Även om artiklarna 60 tredje stycket, 62 och 64, vad beträffar tillhandahållandet av tjänster, utan tvivel särskilt avser avskaffandet av åtgärder av statlig karaktär, gör denna omständighet det dock inte möjligt att bortse från den allmänna lydelsen av artikel 59, som inte gör någon åtskillnad i fråga om ursprunget av de hinder som skall undanröjas.

21 Det är för övrigt fastslaget att artikel 48 om avskaffandet av all diskriminering på grund av nationalitet i fråga om avlönad verksamhet även omfattar avtal och bestämmelser som inte härrör från offentliga myndigheter.

22 Därav följer att artikel 7.4 i förordning nr 1612/68 föreskriver att förbudet mot diskriminering är tillämpligt på avtal och andra kollektiva bestämmelser om anställning.

23 Den verksamhet som omfattas av artikel 59 skiljer sig inte till sin natur från den som omfattas av artikel 48, utan endast genom den omständigheten att den inte omfattas av ett anställningsavtal.

24 Denna enda skillnad kan inte ligga till grund för en mer restriktiv tolkning av tillämpningsområdet för den frihet som det gäller att säkerställa.

25 Därav följer att den nationella domstolen kan beakta bestämmelserna i artiklarna 7, 48 och 59 i fördraget för att bedöma giltigheten eller verkningarna av en bestämmelse som införts i en sportorganisations stadgar.

26 Den nationella domstolen har vidare ställt frågan i vilken mån bestämmelsen om icke-diskriminering kan tillämpas på rättsförhållanden som upprättats i samband med ett världsomfattande sportförbunds verksamhet.

27 EG-domstolen har även anmodats att klargöra om den rättsliga situtationen kan vara olika beroende på om tävlingen äger rum på gemenskapens territorium eller inte.

28 Eftersom förbudet mot diskriminering är tvingande gäller det vid bedömning av alla rättsförhållanden som, på grund av den plats där de har uppstått eller den plats där de har en verkan, kan lokaliseras till gemenskapens territorium.

29 Det tillkommer den nationella domstolen att bedöma lokaliseringen med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall och att, beträffande rättsverkningarna av de nämnda förhållandena, dra konsekvenserna av en eventuell överträdelse av förbudet mot diskriminering.

30 Den nationella domstolen har slutligen ställt frågan huruvida artikel 59 första stycket, och möjligtvis artikel 7 första stycket i fördraget, har direkt effekt inom medlemsstaternas rättsordningar.

31 Artikel 59 har, som ovan angivits, bl.a. till syfte att i fråga om tillhandahållandet av tjänster förbjuda all diskriminering på grund av nationaliteten hos den som tillhandahåller tjänsterna.

32 På området för tillhandahållandet av tjänster är artikel 59 en genomförandebestämmelse för den icke-diskriminering som fastställs i artikel 7 för fördragets hela tillämpningsområde och i artikel 48 för betald anställning.

33 Som domstolen redan har avgjort (dom av den 3 december 1974 i målet 33/74 Van Binsbergen) innebär artikel 59 från och med utgången av övergångstiden ett ovillkorligt förbud, som hindrar medlemsstaterna att i sina rättsordningar, i fråga om tillhandahållandet av tjänster – så vitt det är fråga om medborgare i medlemsstaterna – införa hinder eller begränsningar på grund av nationaliteten hos den som tillhandahåller tjänsterna.

34 Frågan skall därför besvaras på följande sätt. Artikel 59 första stycket ger, i varje fall i den utsträckning som den bestämmelsen avser avskaffandet av all slags diskriminering på grund av nationalitet, efter utgången av över-

gångstiden upphov till rättigheter för enskilda som de nationella domstolarna skall skydda.

Rättegångskostnader

35 De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

36 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

- angående de frågor som förts vidare av Arrondissementsrechtbank i Utrecht - följande dom:

1) **Med hänsyn till gemenskapens mål lyder utövandet av en sport under gemenskapsrätten endast om utövandet utgör en ekonomisk verksamhet enligt artikel 2 i fördraget.**

2) **Det förbud mot diskriminering på grund av nationalitet som föreskrivs i artiklarna 7, 48 och 59 i fördraget, gäller inte sammansättningen av idrottslag, särskilt landslag, eftersom sammansättningen av sådana lag är en fråga av rent sportligt intresse vilken som sådan inte har något med ekonomisk verksamhet att göra.**

3) **Förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet gäller inte endast offentliga myndigheters åtgärder, utan omfattar också andra slags åtgärder som syftar till att kollektivt reglera betald anställning och tillhandahållande av tjänster.**

4) **Förbudet mot diskriminering gäller vid bedömning av alla rättsförhållanden som, på grund av den plats där de har uppstått eller den plats där de har en verkan, kan lokaliseras till gemenskapens territorium.**

5) **Artikel 59 första stycket ger, i varje fall i den utsträckning som den bestämmelsen avser avskaffandet av all slags diskriminering på grund av nationalitet, efter utgången av övergångstiden upphov till rättigheter för enskilda som de nationella domstolarna skall skydda.**

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 december 1974.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande